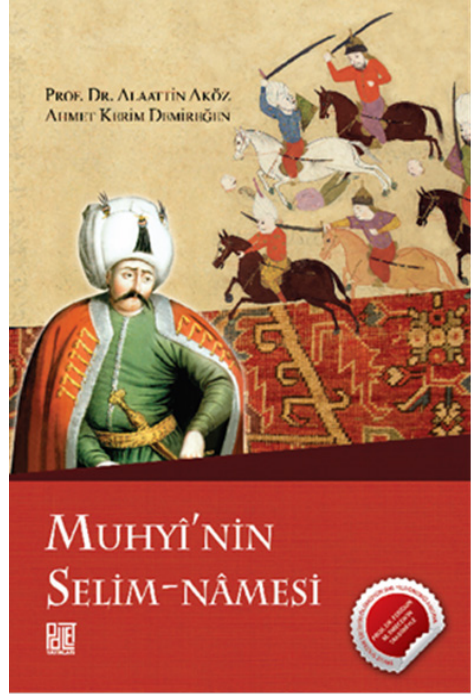

Alaattin Aköz-Ahmet Kerim Demireğen, Muhyî'nin Selim-nâmesi, Palet Yayınları Konya, 2020.*

Doğan YÖRÜK**

Eser, Muhyî'nin 39 beyitten oluşan Kasîdesi ile başlamakta, İçindekiler başlığının ardından Feridun M. Emecen'in Takdim yazısı ve araştırmacıların Ön Söz'ü, Muhyî'nin Selim-Nâmesi, Kaynakça (s.5-65), Metin (s.67-139) ve Tıpkıbasım (s.141-219) başlıklarıyla son bulmaktadır. Muhtevası, değerlendirme, metin ve tıpkıbasım olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Muhyî'nin Selim-Nâmesi adlı değerlendirme bölümü I. Giriş, II. Eser Hakkında Yapılan Çalışmalar ve Kaynak Olarak Kullanımı, III. Eserin Müellifi, IV. Eserin Fiziki Özellikleri, V. Eserin Dil ve Üslup Özellikleri, VI. Eserin Muhtevası, VII. Eserin Kaynakları, VIII. Eserin Transkripsiyonunda İzlenen Yol şeklinde sekiz ayrı başlık altında toplanmıştır.

Osmanlı padişahları içinde şahsiyeti, faaliyetleri, dönemindeki iç ve dış siyasi gelişmeler itibariyle, hakkında en çok olumlu/olumsuz düşünceler beyan edilen hükümdar şüphesiz Sultan Selim'dir. Sert mizacı, cesareti ve ataklığı sebebiyle henüz hayatta iken "Yavuz" lakabıyla tanınmış, Ramazanoğulları ve Dulkadiroğullarını ortadan kaldırmış, Safevilerle mücadele etmiş, Memlûk devletine son vermiş, Şii-Sünni mezhep ayrılığı üzerinden Safevilerin Anadolu'daki destek ve takipçisi konumundaki Kızılbaş Türkmenlere karşı oldukça sert bir siyaset izlemiştir. İktidarı döneminde başta Irak, Suriye ve Mısır olmak üzere Arap coğrafyasının neredeyse tamamını egemenlik altına almış, Kuzey Afrika sahilleri, Akdeniz ve Hint denizlerine Osmanlı nüfuzunu yaymış, böylelikle Osmanlıları Sünni İslâm'ın en büyük ve en güçlü devleti konumuna getirmiştir. Mekke-Medine-Kudüs gibi İslâm'ın kutsal mekânlarının koruyuculuğunu üstlenmiş, dönemin emperyal deniz gücü Portekiz'in Basra Körfezi, Kızıldeniz ve Arabistan topraklarına doğru yayılmasını engellemiştir. Kısa süren saltanatına bu kadar büyük fetihleri sığdırması ve faaliyetlerinin bir kısmının küresel ve

* Geliş Tarihi: 17.09.2021, Kabul Tarihi: 17.09.2021. DOI: 10.34189/hbv.102.022

** Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi, <https://orcid.org/0000-0003-3358-384X> dyoruk@selcuk.edu.tr

yerel ölçekte hala hissediliyor olması gibi hususlar Sultan Selim'i akademik olduğu kadar güncel tartışmaların da merkezine taşımıştır.

Onun şahsiyeti, iktidarı, takip ettiği iç ve dış siyaset ile çeşitli uygulamaları pek çok araştırmaya konu olmuş, küresel tarihçilik bağlamında yakın zamanda Yale Üniversitesinden Alan Mikhail tarafından 2020'de yayımlanan *God's Shadow: Sultan Selim, His Ottoman Empire, and the Making of the Modern World (Tanrının Gölgesinde: Sultan Selim, Onun Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Dünyanın Oluşumu)* adlı kitapla farklı bir mecraya taşınmıştır. Mikhail, dünya ve Osmanlı tarihini Selim'den öncesi ve sonrası olarak ikiye ayırmış, Selim sonrası onun gölgesinde devam ettiğini vurgulamış (Doğan, 2021, 151-161), kısa saltanatının (1512-1520) dünyayı değiştiren yıllara rastladığını, bunda da arka planda değil öncü rol oynadığını iddia etmiş (Emecen, 2020, 11) ancak görüşleri ciddi tenkitlerle karşılaşmıştır.¹ Yukarıdaki bilgiler çerçevesinde, Sultan Selim ve döneminin polemikten uzak hem şahsi dünyasını hem de hepsini zaferle sonlandırdığı büyük fetihlerinin gerçek mahiyetini birbirine karıştırmadan ele almanın daha sağlıklı bir yaklaşım olacağı belirtilirken, diğer yandan da dönemde ve sonrasında yazılan kaynakların ve belgelerin ciddi şekilde incelenmesinin büyük ehemmiyet taşıdığı (Emecen, 2020, 11-12) dile getirilmiştir.

Bu kaynakların içinde Selim-nâme denilen literatür ayrı bir yer işgal etmektedir. Osmanlı tarih yazıcılığında dönemleri ele alınan padişahların adını taşıyan eserler Yavuz Sultan Selim ile başlamış, Kanuni Sultan Süleyman ile devam etmiş, II. Selim'den sonra birkaç istisna dışında sürdürülememiştir. Kanuni dönemini anlatan tarihlere Süleyman-nâme adı verilirken, I. Selim ve II. Selim dönemini ele alan bazı eserlere Selim-nâme denilmiştir. Selim-nâmelerin çoğu Sultan Selim döneminde, bir kısmı da Kanuni ve sonraki devirlerde yazılmıştır (Uğur, 2009, 440).

Sözü edilen eserler, bizzat saray çevresinde bulunmuş, hükümdarla birlikte seferlere katılmış kişiler tarafından ya da birinci derecede kaynaklara dayanarak yazıldıkları için tarihi değerleri oldukça yüksek ve birer belge konumundadırlar. Bu yüzden, Yavuz dönemi yazılırken başvuru tarihi kaynakların başında geldiği, Selim-nâmeler sayesinde, dönemi en iyi aydınlatılan ve kolay yazılabilen Osmanlı hükümdarı olduğu ifade edilmiştir. Yine, bu kaynakların kuru birer tarih kitabı olmadığı, bir yandan vesikalı bilgiler verirken, diğer yandan devrin bütün özelliklerinin bu eserlere yansıdığı belirtilmiştir. Bunlar, devlet yönetimi, saray, Osmanlı coğrafyası, ordunun durumu, gelenekler, kültürel yapı, kullanılan silahlar, savaş taktikleri, hükümdarın ruh hali, dil, edebiyat, folklor vb. şeklinde sıralanmış, bu konularda oldukça sağlam bilgilerin yer aldığı zikredilmiştir (Argunşah, 2009, 33).

1. Cornel Fleischer vd. "How to Write Fake Global History". Cyber Review of Modern Historiography. 10 September 2020 <https://oajournals.fupress.net/index.php/cromohs/debate>, Türkçesi. "Uydurma Küresel Tarih Nasıl Yazılır", çev. Evrim Binbaş-Tunç Şen. 21 Eylül 2020. <https://t24.com.tr/k24/yazi/uydurma-kuresel-tarih-nasil-yazilir>,2860. Erişim 31.08.2021; Caroline Finkel. "Master of the Universe? Gods Shadow: The Ottoman Sultan Who Shaped the Modern World". Literary Review: September 2020 <https://literaryreview.co.uk/master-of-the-universe-3/> Erişim 31.08.2021; Efe Khayyat – Ariel Salzmänn, "On the Perils of Thinking Globally while Writing Ottoman History: God's Shadow and Academia's Self-Appointed Sultans" 1 October 2020. <https://www.boundary2.org/2020/10/e-khayyat-and-ariel-salzmänn-on-the-perils-of-thinking-globally-while-writing-ottoman-history-gods-shadow-and-academias-self-appointed-sultans/> Erişim 31.08.2021; "The Ottoman Sultan Who Changed America", The Washington Post. <https://www.washingtonpost.com/outlook/2020/08/20/ottoman-sultan-who-changed-america/> Erişim 31.08.2021.

Bu bilgiler çerçevesinde pek çok araştırmaya konu olan Selim-nâmelerin öncelikle yazım diline göre Türkçe, Farsça, Arapça ve İtalyanca olmak üzere dörde, yazım biçimine göre de manzum, mensur ve manzum-mensur şeklinde üçe ayrıldığını belirtmek gerekir. Yayına hazırlayanlar, öncelikle, Selim-nâmeler ve önemi hakkında kısa bir girişten sonra bu kaynak grubu üzerindeki geniş literatüre eğilmekte, şimdiye kadar tespit edilebilenleri liste halinde vermekte, ardından eserin tanıtımına geçmektedirler. Eserin Ağâh Sırrı Levend, Şehabeddin Tekindağ, Mustafa Argunşah, Abdüsselam Bilgen, Erdem Çıpa, Vesile Albayrak Sak tarafından tanıtıldığı ve kullanıldığını, Kadriye Şahinoğlu tarafından da lisans tezi olarak çalışıldığını, en muteber bilginin Şehabeddin Tekindağ'a ait olduğunu belirtmektedirler (Aköz-Demireğen, 2020, 21-22).

Eserin müellifi olan Muhyî'nin kimliği bilinmediğinden, bazı tahminler ileri sürülmüştür. Yayına hazırlayanlar, eserin dil özelliklerinden geçiş dönemi Eski Anadolu Türkçesi ile yazılmış, anlatımdan Yavuz Sultan Selim döneminde veya hemen sonrasında yaşamış olması gerektiğinden hareketle Muhyiddin Cemâlî isminin kendilerine daha makul geldiğini ifade etmişlerdir. Bu kanaatlerini Muhyiddin Cemâlî'nin yaşadığı dönem yanında, Tevârih-i Âl-i Osmân adlı eserindeki anlatımla Selim-nâme arasındaki benzerlikleri ilişkilendirmişler, ancak bunun ihtimalden öteye gitmediğini dile getirmişlerdir (Aköz-Demireğen, 2020, 23-26). Gerçekten de her iki kaynağın anlatımındaki paralellikler okuyucunun dikkatinden kaçmayacak ölçüdedir.

Konya Büyükşehir Belediyesi Ahmet Rasih İzzet Koyunoğlu Müzesi Kütüphanesi 13335 numarada kayıtlı olan eserin tek nüsha olduğu anlaşılmaktadır. Deri ciltli, 21x16 cm. ebadında, nesih hatlı ve harekeli, 77 yaprak ve her varağı 15 satırdan müteşekkildir. Baştan ve sondan eksik olan eserde ayrıca yaprak noksanlığı ve yanlış ciltlemeden dolayı sayfa kaymaları tespit edilmiş, bunların bir kısmı düzeltilmiştir (Aköz-Demireğen, 2020, 26-28).

Manzum-mensur şeklinde kaleme alınan eserin, dil bakımından Eski Anadolu Türkçesi döneminin özelliklerini yansıttığı belirtilmiş, bu hususlar 22 başlıkta okuyucuya sunulmuş, adı geçen döneme ait bazı kelimelerin anlamları, şehir isimlerinin imlaları ile Atasözü ve deyimlere yer verilmiştir. Sade bir dille kaleme alınan eserin, akıcı bir üsluba sahip olduğu ve kişi odaklı anlatım tarzını benimsediği, olayların yerine göre Sultan Selim, Şah İsmail, Tur Ali Beğ, Hasan Paşa, Sinan Paşa vb. ağzından nakledildiği ifade edilmiştir. Ayrıca, müellifin anlattığı olayların bizzat şahadetine dair bir çıkarım yapmanın mümkün olmadığı, dolayısıyla başkalarının eserlerinden veya anlatımlarından faydalanarak yazdığı dile getirilmiştir. Bu çerçevede, eserin 12 yerinde geçen “Seyyid Mehemed bin Seyyid ‘Alî-i İznîkî eyle rivâyet ider kim” ifadesinden, bugün mevcut olmayan Seyyid Mehemed bin Seyyid Ali-i İznîkî'nin Selim-nâmesinden önemli ölçüde yararlandığına kanaat getirmişlerdir (Aköz-Demireğen, 2020, 28-37).

Çalışmaya konu olan eser, diğer Selim-nâmelerde olduğu gibi Yavuz'un şehzadelik dönemi yerine, kardeşi Şehzade Ahmed ile olan mücadelesiyle başlamakta, Sultan Selim'in Mısır'dan İstanbul'a dönüşü veya ölümü ile bitmesi gerekirken de Alaüddevle'nin bertaraf edilmesiyle sona ermektedir. Yayına hazırlayanlar eserin içeriğini; Sultan Selim - Şehzade Ahmed Mücadelesi, Çaldıran Savaşı, Çaldıran Savaşı sonrası

hil'at merasimi, Şah İsmail'in eşi Taclu Hanım ve onun Cafer Çelebi'yle nikâhlanması, Şah İsmail'in Tebriz'e dönmesi ve Safevi beğleri ile savaş değerlendirmesi, Tur Ali ve Hasan Paşa için mezar yapılması ve Cafer Paşa mersiyesi, Çaldıran zaferinin fetihname ile diğer devletlere bildirilmesi, Bursa'ya zaferin muştucuyla bildirilmesi, Tuna Nehri ve Engürüs sınırındaki gelişmeler, Kemah kalesinin feth edildiği haberinin gelmesi, Alaüddeve'nin öldürülmesi, Nur Ali Halife'nin Kemah'ı ele geçirme teşebbüsü, Bursa'da şenlikler yapılması, Sultan Selim'in Tebriz'e yürüyüşü, Şah İsmail'in Div Ali'yi Horasan Şah'ına göndermesi, İran'dan İstanbul'a zanaatkâr ve sanatçıların sürgün edilmesi, Mirza Çabuk'un itaat altına alınması, Savaş sonrası tevcihat (Aköz-Demireğen, 2020, 38-39) şeklinde 18 ayrı konu başlığına ayırmışlardır.

Baştan ve sondan eksikliğine rağmen konuları ayrıntılı bir şekilde ele alması ve diğerlerinde olmayan bilgiler yer vermesi bakımından, eserin önemli ve farklı olduğu zikredilmiştir. Çaldıran Savaşı esnasında Osmanlı ordusundaki bazı silahlar, özellikle çağının en etkili silahı olan top ve tüfeğin kullanımı, bu silahların karşı tarafta uyandırdığı korku, tüfekli yeniçerilerin sayısı, konumu, başarıları, Sultan Selim ve Şah İsmail'in savaş taktikleri, ellerindeki kuvvetleri nereye ve nasıl sevk ettikleri, Tur Ali bin Malkoç ile Şah İsmail ve Sinan Paşa ile Ustacaoğlu Mehmed Han'ın teke tek vuruşmaları gibi hususlara dikkat çekilmiştir (Emecen, 2020, 13-14; Aköz-Demireğen, 2020, 39-41). Ayrıca, Tur Ali Bey ve Hasan Paşa'nın savaşın gidişatı içindeki pozisyonları, ölümleri, cesetlerinin tahnitlenmesi, kendilerine türbe yapılması, mersiye okunması, yas tutulması, şehit cesetlerinin kurt kuş tarafından yenilmemesi için büyük mezarlar kazılıp gömülmesi, şehitler için dualar edilmesi, karşı taarruza geçilmesi, Kızılbaş ordusunun yenilgiye uğratılması ve Şah İsmail'in Tebriz'e kaçması bahisleri oldukça ayrıntılı ve canlı tasvir edilmiştir. Aslında, bütün Çaldıran Savaşı anlatısı Sultan Selim ve Şah İsmail'in yanında Hasan Paşa, Tur Ali bin Malkoç, Sinan Paşa ve Ustacaoğlu Mehmed Han dili üzerinden sunulmuştur.

Gürcistan Beyi Mirza Çabuk'un Çaldıran Savaşı esnasındaki gıda yardımları, Gürcistan elçisinin kabulü, Çaldıran zaferinden sonra Osmanlı mülkünde yapılan şenlikler Nur Ali Halife ile Karaman Beylerbeyi Zeynel Paşa, Sinan Paşa ile Alaüddeve Bey arasında yapılan savaş, Osmanlı ve Safevi ordularının dağılımı, asker miktarları, tüfekçi sayıları vs. oldukça ayrıntılı bir biçimde anlatılmıştır. (Aköz-Demireğen, 2020, 41-61). Şah İsmail'in hanımı Taçlı Hanım'ın esir düşmesi, Sultan Selim tarafından Tâcizade Cafer Çelebi'ye nikâhlanması bahsinin diğer Osmanlı kronikleriyle paralellik gösterdiği dile getirilmiştir (Aköz-Demireğen, 2020, 44-45). Yine, Malkoçoğlu Ali Bey, Rumeli Beylerbeyi Hasan Paşa, Anadolu Beylerbeyi Sinan Paşa Karaman Beylerbeyi Zeynel Paşa kahramanlık, cesaret ve yiğitlik bakımından öne çıkarılan ve övülen kişiler iken sevilmeyen ve eleştirilen kişilerin başında ise Vezir Koca Mustafa Paşa'nın geldiği zikredilmiştir (Aköz-Demireğen, 2020, 43-57). Bunların yanında, Selim-nâmelerin genellikle padişah merkezli anlatımı benimsemelerine rağmen, burada meşhur akıncı beylerinden Malkoçoğlu Ali Bey'in padişahattan sonra en fazla adı geçen ve övülen kişi olarak takdim edildiğinin altı çizilmiştir (Aköz-Demireğen, 2020, 52-54). Tur Ali Bey'in düşmanın ok yağmuruna aldırmadan savaşması, cesareti, mücadelesi ve şehit edilmesi, Şah İsmail'le çarpışması, ölümü üzerine Sultan Selim'in üzüntüsü, kabrinin üstüne yüksek bir kubbe yapılması gibi anlatılar üzerinden Ali Bey'e oldukça geniş bir yer verilmiştir.

Müellif, Malkoçoğlu Ali Bey'in dilinden, Osmanlı hanedanının neslini "... pâdişâhumuz İshak peygamber a.m. neslinden bir ulu Sultan idi adına Selim şâh-ı cihân dirler idi cihângir sâhib-kırân yiğid idi yedi iklim ana fermân idi ..." (Aköz-Demireğen, 2020, 106) ifadesiyle İshak peygambere bağlamaktadır. Aslında bu, mevcut şecerelere bakıldığında yeni bir bilgi değildir. Bilindiği üzere Osmanlı hanedan şecereleri Yazıcızâde Ali, Aşıkpaşazâde, Sarıca Kemal, Neşri gibi tarihçiler tarafından genellikle Hz. Nuh oğlu Yafes'le ilişkilendirilirken, bazı şecerelerde de Hz. İbrahim oğlu İshak'a hatta İsmail'e kadar dayandırılmaktadır. Bunların yanında Oruç Bey, İdris-i Bitlîsi, Enverî ve Ebu'l-Hayr-ı Rûmi gibi tarihçilerin de hem Yafes hem de İshak'la iltisak kurdukları görülmektedir. Bu hususu, Karadeniz, Osmanlı hanedanına çift taraflı asalet kazandırma çabalarının ürünü olarak değerlendirmiştir (2008, 141-186).

Eserin Osmanlı coğrafyasında ve Osmanlı görüşlerini yansıtmayı itibarıyla, doğal olarak Osmanlı ve Yavuz Sultan Selim'in övülmesi, öteki olan Safeviler ve Şah İsmail'in de yerilmesi beklenir. Bu beklenti çerçevesinde Sultan Selim'in isminin geçtiği yerlerde "Yedi iklim sultânı, İskender-i sanî, Şâh-ı cihân, Devrin Süleymanı, İskender-i Zülkarneyn" vs. gibi övücü ifadeler kullanıldığı, adalet ve yiğitliğinin Şah İsmail'in ağızından da aktarıldığı (Aköz-Demireğen, 2020, 48-50) ifade edilmiştir. Buna karşılık, Osmanlı kaynaklarında "Şah İsmail-i la'în", "Şah İsmail-i sürh-ser-i bed-siyer-i iblis-rehber", "fermân-dih-i diyâr-ı 'Acem şâh-ı şeytân-hadem ü haşem mazhar-ı envâ'-ı bed' ü ebâtil ve serdâr-ı eşrâr ve re'îs-i fırka-i mehâzil Dahhâk-ı hûn-hâremr olan Şâh İsmâ'il" (Musalı, 2018, 235), "müfsid-i fâsid-nihâd", mülhîd-i bed-itikât" (Emecen, 2016, 96) gibi hakaret yüklü ifade ve tamlamalarla tasvir edilen bir Şah İsmail olgusunun varlığı bilinmektedir. Bu çerçevede, Muhyî'nin Şah İsmail tiplemesinin, diğer yazar ve kaynaklardan farklı biçimde öne çıktığı "İsmail", "Şah İsmail" ve "Şeyh İsmail" isimlerinin, değişik özellikleriyle yer aldığı belirtilmiştir. Bazen mağlup ve savaş meydanından canını zor kurtaran yaralı bir sultan, bazen de cesur, yiğit, disiplinli bir komutan, düşmanı için gözyaşı döken merhamet sahibi bir şah ve en önemlisi ulu düşman (Aköz-Demireğen 2020, 48-51) olarak tasvir edildiği zikredilmiştir.

Osmanlı-Karamanoğulları mücadeleleri bağlamında erken dönem Osmanlı kaynaklarının Karaman hanedan ve askerlerine yönelik genellikle tahkir edici tasvirler yaptıkları bilinmektedir. Bu tavrın ilhak sonrası dönemde de kısmen devam ettiğini söylemek mümkündür. Bu husus Muhyî'nin eserinde iki yerde karşımıza çıkmaktadır: Bunlardan ilki, Selim ile Ahmed arasındaki taht mücadelesi esnasında Şehzade Ahmed'in oğlu Ali'nin Karaman askerleriyle Bursa kuşatması bahsinde "... Sultân 'Alî ile 'âşikâne cenk eylediler çerisin sıyup kaçurdılar Karaman'un yumlusını sokaklarda ve hammâmlar(da) it öldürür gibi öldürüp helâk eylediler" (Aköz-Demireğen, 2020, 112), diğeri ise Nur Ali Halife ile Karaman Beylerbeyi Zeynel Paşa arasında geçen savaşta "...Karaman leşkeri dahı 'ıška döyemeyüp kuskuna kuvvet kamçıya bereket diyüp ol aradan kopuzı götürüp kaçdılar...Karaman çerisi kaçup Zeynel Paşa'yı ol orada yalnız kodılar...Karaman'un sipâhîsi ve yumlusı kaçdukdan sonra artuk sûrete gelmeyüp beglerbegleri yanuna gelmediler hâyınlıkların ispât eylediler..." (Aköz-Demireğen, 2020, 82-83) gibi ifadelerle Karaman askerleri zemmedilmiştir.

Osmanlı fetih yöntemleri çerçevesinde ilhak edilen topraklardaki güvenliği sağlamak amacıyla sürgünler yapıldığı (İnalçık, 1999, 127-132), bu sürgünlerin bir kısmının başkent İstanbul'a kaydırıldığı bilinen bir gerçektir. Örneğin, Fatih Sultan Mehmed Konya, Karaman ve Aksaray gibi Karaman topraklarından İstanbul'a sürgünler çıkarmış, nitelsiz kalabalıkların yanında zanaatkâr, sanatçı, bürokrat, ilim ve din adamlarını da yerinden etmiş, bunları İstanbul'a yerleşmeye zorlamıştır (Tekindağ, 1997, 1205-1207). Aynı siyasetin bir başka uzantısı Çaldıran Savaşı sonrasında Tebriz'in alınmasıyla gerçekleştiği, hocalardan, kılıççılardan, cebecilerden, okçulardan, yaycılardan ve her sanatın üstatlarından 1700 hanenin İstanbul'a sürüldüğü anlaşılmaktadır (Aköz-Demireğen, 2020, 123).

Yavuz Sultan Selim'in 500. ölüm yıldönümü anısına ithaf edilen eserin, ihtiva ettiği bilgilerin mahiyeti ve detayları bakımından Selim-nâme literatürü içinde önemli bir boşluğu dolduracağına inanmaktayız. Özellikle Çaldıran Savaşı anlatısının kıymetli olduğunu söylemek gerekir. Bu husus, Yavuz Sultan Selim üzerine çalışmalar yapan Feridun M. Emecen tarafından da belirtilmiş, tüfekli yeniçeriler ve savaş arabaları hakkındaki bilgilerin kendisine, bu savaş üzerine yeni bir tahlili çalışma yapma fikrini verdiğini dile getirmiştir (Emecen, 2020, 14). Bu ve bunun gibi eserlerin yayın hayatına kazandırılmasıyla özelde Sultan Selim, genelde tarihe mal olmuş şahsiyetlerin portrelerinin çizilmesi ve faaliyetlerinin belirlenmesi daha gerçekte bir mahiyete bürüneceği muhakkaktır.

Sonuç olarak, arşiv ve birinci el kaynaklar üzerinden yürütölen tarih araştırmalarının objektiflik, güvenilirlik ve özgünlük bakımından farklılık oluşturduğu herkesin malumudur. Akademik araştırmalar kaynak esaslı yürütöldüğünden yeni kaynakların bulunması ve yayınlanması da önemli bir uğraş olarak karşımıza çıkmaktadır. Ana kaynakların tespiti, ulaşımı ve erişimi önemli olmakla birlikte, bunların kaynak olarak taşıdıkları değerın anlaşılabilmesi için yapılacak incelemeler de şüphesiz çok kıymetlidir. Bu da eski harfli metinlerin yeni harflere transkripsiyon edilerek çevrilmesi ve başka nüshalarıyla karşılaştırılarak (edisyon-kritik) yayınlanması ameliyesini doğurmaktadır. İyi bir Arapça, Farsça ve Osmanlıca dil bilgisine vukûfiyet ve okuma becerisi gerektiren bu eylemin oldukça zor ve zahmetli bir uğraş olduğunu da belirtmek gerekir. İşte bu zor ameliyenin altına giren Aköz-Demireğen ikilisinin, literatürde bilinen ve isim olarak zikredilen ancak bütünüyle kendisinden istifade edilmeyen bir kaynağı yayınlayıp, her seviyeden okuyucu ve araştırmacıların kullanımına sunmaları takdirle karşılanmalıdır.

Kaynaklar

Argunşah, Mustafa. "Türk Edebiyatında Selimnâmeler". Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic 4/8 (2009), 31-47..

Doğan, Nejla. "God's Shadow: Sultan Selim, His Ottoman Empire, and the Making of the Modern World". Tarih Kritik 7/2 (Nisan 2021), 151-161.

Emecen, Feridun M. "Takdim". Muhyî'nin Selim-nâmesi. haz. Alaattin Aköz-Ahmet Kerim Demireğen. 11-14. Konya: Palet Yayınları, 2020.

- Emecen, Feridun M. Yavuz Sultan Selim, İstanbul: Kapı Yayınları, 2016.
- Fleischer, Cornel vd. “How to Write Fake Global History”. *Cyber Review of Modern Historiography* <https://oajournals.fupress.net/index.php/cromohs/debate>. Erişim 31.08.2021. DOI:10.13128/cromohs-12032; Türkçesi “Uydurma Küresel Tarih Nasıl Yazılır”, çev. Evrim Binbaş-Tunç Şen <https://t24.com.tr/k24/yazi/uydurma-kuresel-tarih-nasil-yazilir,2860>. Erişim 31.08.2021.
- Finkel, Caroline. “Master of the Universe? Gods Shadow: The Ottoman Sultan Who Shaped the Modern World”. *Literary Review*: September. <https://literaryreview.co.uk/master-of-the-universe-3/>. Erişim 31.08.2021.
- İnalçık, Halil. (1999). “Osmanlı Fetih Yöntemleri”. çev. Hamdi Can Tuncer. *Cogito Osmanlılar Özel Sayısı 19* (1999), 115-135.
- Karadeniz, Hasan Basri. *Osmanlılar ile Beylikler Arasında Anadolu’da Meşruiyet Mücadelesi*, İstanbul: Yeditepe Yayınları, 2008.
- Khayyat, Efe – Ariel Salzmann. “On the Perils of Thinking Globally while Writing Ottoman History: God’s Shadow and Academia’s Self-Appointed Sultans” <https://www.boundary2.org/2020/10/e-khayyat-and-ariel-salzmann-on-the-perils-of-thinking-globally-while-writing-ottoman-history-gods-shadow-and-academias-self-appointed-sultans/> Erişim 31.08.2021.
- Musalı, Vüsale. “Çiçeklerin Savaşı: Osmanlı-Safevi Rekabetinin Edebiyata Yansımaları”. IV, Uluslararası Alevilik ve Bektaşilik Sempozyumu (18-20 Ekim 2018 Ankara) Bildiriler Kitabı. ed. Orhan Kurtoğlu-Ayşe Çamkara Erginer. 2/233-245. Ankara: Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Kültürü Açısından Hacı Bektaş-ı Velî Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları, 2018.
- Tekindağ, M. C. Şehabeddin. “İstanbul: Türk Devri”. *İslâm Ansiklopedisi*, 5-2/1199-1214. Eskişehir: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1997.
- “The Ottoman Sultan Who Changed America”, *The Washington Post*. <https://www.washingtonpost.com/outlook/2020/08/20/ottoman-sultan-who-changed-america/>. Erişim 31.08.2021.
- Uğur, Ahmet. “Selimnâme”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 36/440-441. İstanbul: TDV Yayınları, 2009.

